

УДК 343.98

Ланцедова Юлія Олександрівна –

кандидат юридичних наук
доцент кафедри кримінального права і процесу
Навчально-наукового Юридичного інституту
Національного авіаційного університету

Yuliia O. Lantsedova –

candidate of juridical sciences,
associate professor of criminal law and process department of
Training and Research Law Institute,
National Aviation University
(1 pr. Kosmonavta Komarova Kyiv 03680 Ukraine)

Шевченко Вікторія Андріївна –

студентка Навчально-наукового Юридичного інституту
Національного авіаційного університету

Viktoriia A. Shevchenko –

student of Training and Research Law Institute,
National Aviation University
(1 pr. Kosmonavta Komarova Kyiv 03680 Ukraine)

Новітня доктрина процедури роботи із об'єктивними і суб'єктивними джерелами антикримінальних відомостей: запрошення до дискусії

У статті розкрита сутність новітньої доктрини сутності, послідовності та інших закономірностей роботи з об'єктивними і суб'єктивними джерелами антикримінальних відомостей. Запропонована редакція статті Кодексу антикримінального судочинства України про докази, їх властивості і джерела і процедуру роботи з ними. Розглянуто варіант вирішення проблеми суб'єктив отримання доказів, вичерпного переліку отримуючих слідчих і судових дій та форм представлення, оцінки і використання доказів.

Ключові слова: етапи роботи з доказами та їх джерелами; базисні основні юридичні властивості кожного окремого доказу; додаткові юридичні властивості сукупності доказів.

В статье раскрыта сущность новой доктрины сущности, последовательности и других закономерностей работы с объективными и субъективными источниками антикриминальных сведений. Предложена редакция статьи Кодекса антикриминального судопроизводства Украины о доказательствах, их свойствах и источниках и процедуре работы с ними. Рассмотрен вариант решения проблемы субъектов получения доказательств, исчерпывающего перечня получающих следственных и судебных действий и форм представления, оценки и использования доказательств.

Ключевые слова: этапы работы с доказательствами и их источниками; базисные основные юридические свойства каждого отдельного доказательства, базисные дополнительные юридические свойства совокупности доказательств.

Yu.O. Lantsedova, V.A. Shevchenko New Doctrine of Procedure of Working with Objective and Subjective Sources of Anti-Criminal Information: Invitation to Discussion

The article proposes a new doctrine of procedure of working with objective and subjective sources of anti-criminal information. Disadvantages of legal regulation of these provisions and authors' contributions to the development of this procedure have been highlighted. Necessity to find out the essence, consequences and other connections of the work with objective and subjective sources of anti-criminal information has been proved.

Essence of interrelation of theories, plans and organization of this work with these sources has been considered. Elements regarding collection of trace substances as well as objective and subjective documents and elements regarding establishment of individual sources of anti-criminal information have been presented. Peculiarities related to collection of objective and subjective documents have been shown. The stage of obtaining anti-criminal information from individual sources and through investigation of traces and substances as well as study of subjective and objective documents has been highlighted. Evaluation and elements of using anti-criminal information have been addressed. Significant role in documenting of each stage of work with subjective and objective sources of anti-criminal information has been proved. It has been proposed to amend the article of the Criminal Anti-Criminal Procedure of Ukraine on evidence, their features, sources and procedure of their treatment. Essence of evidence and their objective and subjective sources have been highlighted. Essence, significance, legality, admissibility, high quality and authenticity of certain evidence as their basic major legal features and sufficiency as well as conformity of the set of evidence as their basic major legal features have been addressed. It has been proved that subjects who are entitled to obtain evidence can be only an investigator and a judge and under certain circumstances an expert and an operative officer. A full list of investigative and judicial actions and forms of representation, evaluation and usage of evidence in anti-criminal procedure has been provided.

Keywords: *stages of work with evidence and its sources; evidence and its basic major and additional legal features; neutral sentence.*

Постановка проблеми. Недосконалість вітчизняних процедурних кодексів у частині регламентації процедури роботи із об'єктивними і суб'єктивними джерелами антикримінальних відомостей та доказування полягає, перш за все, у тому, що у ряді таких кодексів використовується недосконалий словосполучення, зокрема,

- ст. 66 «Збирання і подання доказів» КПК України 1960 р.[8];

- ст. 93 «Збирання доказів» КПК України 2012 р. [9];

- ст. 132 «Судові доручення щодо збирання доказів» ЦПК України [16];

- ст. 71 «Обов'язок доказування» КАС України, де мова йде про надання, витребування і збирання доказів [5];

- ст. 33 «Обов'язок доказування і подання доказів» ГПК України передбачає не менш алогічне словосполучення «подання доказів» і ст. 38 «Витребування доказів» даного кодексу – «витребування доказів» [1];

- КпАП України взагалі не передбачає спеціальної норми, яка б регламентувала процедуру отримання доказів та доказування [6].

Не менш недосконалим є й законодавча позиція з приводу регулювання практичних дій у всіх видах вітчизняного судочинства, які не розрізняються у контексті отримання доказів та дотримання процедури судочинства, коли, зокрема, ст. 93 «Збирання доказів» КПК України 2012 р. передбачає найбільш алогічний і

заплутаний перелік видового поділу такого роду практичних дій:

- проведення слідчих (розшукових) дій;
- негласних слідчих (розшукових) дій;
- витребування та отримання речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок;
- проведення інших процесуальних дій;
- інших дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів [9].

Ще більш алогічним є підхід ст. 93 «Збирання доказів» КПК України 2012 р. щодо вирішення проблеми із суб'єктами отримання доказів, якими принципово визнаються будь-які особи, коли, згідно ч. 1 даної статті «збирання доказів здійснюється сторонами кримінального провадження, потерпілим», а у відповідності із п. 19 ст. 3 «Визначення основних термінів Кодексу» КПК України до сторін кримінального провадження відносяться не лише захисник, а й «особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування» [9], тобто, фактично неосудні особи і малолітні.

Викладені алогічності та «юридичні ляпсуси» вітчизняних процедурних кодексів покликана усунути низка новітніх доктрин процедури роботи із суб'єктивними та об'єктивними джерелами антикримінальних відомостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Одну з перших спроб принципово вирішити викладені проблеми зробила Ю. О. Ланцедова, яка у кандидатській дисертації піддала аналізу велику кількість існуючих підходів щодо розуміння сутності і послідовності роботи з особистісними і речовими джерелами і запропонувала сім етапів роботи з такого роду джерелами [10, с. 190-191], а також обґрунтувала наявність у доказів чотирьох основних і двох додаткових юридичних властивостей [10, с. 172]. Пізніше вказані властивості С. А. Кириченко представив у вигляді редакції двох частин статті КПК України про сутність доказів, їхні джерела та властивості [4, с. 169-170].

Невирішені раніше проблеми. У той же час, Ю. О. Ланцедова пізніше дійшла висновку про те, що докази повинні мати не чотири, а п'ять базисних основних юридичних властивостей, а джерела такого роду відомостей доцільно розглядати в контексті об'єктивних і суб'єктивних джерел, що й обумовили необхідність відповідного конструктивного розвитку викладених попередніх власних позицій та позицій С. А. Кириченко та О. С. Тунтули, представивши цілісну новітню доктрину сутності, послідовності та інших закономірностей роботи з об'єктивними і суб'єктивними джерелами антикримінальних відомостей [3, с. 84-89 та ін.] і відповідним чином удосконалила як новітню доктрину доказування у вигляді всеохоплюючої статті перспективного Кодексу антикримінального судочинства України про докази, їхні властивості і джерела, суб'єкти та дії з отримання та форми представлення, оцінки і використання такого роду відомостей [3, с. 45-46, 81-84; 11, с. 134-140 та ін.], так й новітні доктрини професійності та об'єктивності антикримінального судочинства [3, с. 51-54; 12, с. 147-151 та ін.].

Мета. Розвиток та апробація у наукових фахових виданнях вказаних даної доктрини та створення цим самим належної доктринальної основи для найбільш виваженого вирішення у процесі широкої коректної наукової дискусії вказаних проблем і складає основну мету даної публікації.

Виклад основного матеріалу. Виклад сутності запропонованого варіанту новітньої доктрини процедури роботи із об'єктивними і суб'єктивними джерелами антикримінальних

відомостей, яка складається з низки часткових новітніх доктрин і за традицією може стати основою для розробки відповідних новітніх доктрин й для будь-якого іншого виду судочинства, більш доречно розпочати з наступної **варіації нової доктрини сутності, послідовності та інших закономірностей міждисциплінарної (ордистичної, криміналістичної: процесуальної, позапроцесуальної) роботи із суб'єктивними джерелами (особистісними джерелами, суб'єктивними документами) та об'єктивними джерелами (трасосубстанціями, суб'єктивними і змішаними документами) антикримінальних відомостей:**

1. **З'ясування сутності, послідовності та інших закономірностей роботи із об'єктивними і суб'єктивними джерелами антикримінальних відомостей.**

2. **Взаємопов'язане версіювання [висунення (побудова), аналіз, динамічний розвиток і перевірка версій], планування та організація цієї роботи із вказаними джерелами.**

3. **Встановлення об'єктивних і суб'єктивних джерел антикримінальних відомостей:**

3.1. **Залучення (рос. «вовлечение», а не «приобщение») особистісних джерел антикримінальних відомостей:**

3.1.1. Пошук (ймовірно встановлення серед осіб тих з них, які можуть стати особистісним джерелом в контексті протидії конкретному правопорушенню).

3.1.2. Виявлення:

3.1.2.1. Констатація автентичності (встановлення наявності у ймовірного особистісного джерела його трьох базисних юридичних властивостей - антиделіктної значимості, осудності і свідомого стану).

3.1.2.2. Індивідуалізація (встановлення анкетних даних особистісного джерела).

3.1.3. Розшук (встановлення місця знаходження особистісного джерела із відомими анкетними даними).

3.1.4. Зустріч (будь-яка практична дія антиделіктолога чи особистісного джерела, яке може забезпечити в процесі спілкування або негласного контакту із особистісним джерелом отримання від нього антикримінальних відомостей: добровільна явка особистісного джерела, його привід, негласний контроль засобів зв'язку особистісного джерела та ін.).

3.2. Збирання суб'єктивних документів:

3.2.1. Пошук (ймовірно встановлення серед існуючого різноманіття документів того із них, який може стати суб'єктивним документом в контексті протидії певному правопорушенню) [13, с. 162].

3.2.2. Виявлення:

3.2.2.1. Констатація автентичності (встановлення таких ознак документа, за яким можна зробити висновок про наявність власне суб'єктивного документа і якого саме його виду: письмодокумента: рукописного, машинописного, друкарського; образодокумента: у вигляді чого саме, схеми, малюнка, художнього зображення, скульптури, карбування та ін.; фотодокументи у вигляді, наприклад, фотографії рукописного тексту та ін.) [3, с. 85; 13, с. 162-163].

3.2.2.2. Індивідуалізація (встановлення тих ознак суб'єктивного документа, за якими його можна буде розпізнати серед різноманіття інших суб'єктивних документів, у тому числі того ж виду і сутності, коли відсутність достатньої кількості такого роду ознак примушує антиделіктолога вдатися до штучної індивідуалізації суб'єктивного документа за допомогою його упаковки в присутності понять і, за наявності, інших учасників де-факто процесуальної дії) [3, с. 85-86; 13, с. 162].

3.2.3. Розшук (встановлення місця знаходження суб'єктивного документа із відомими індивідуальними ознаками).

3.2.4. Прийняття (фактичний перехід суб'єктивного документа шляхом його виїмки із володіння фізичної або юридичної особи до антиделіктолога).

3.2.5. Закріплення (застосування таких фізичних та інших засобів, які повинні повністю виключити або хоча б гранично можливо мінімізувати подальше псування чи іншу неконтрольовану і небажану зміну суб'єктивного документа).

3.2.6. Вилучення (застосування таких технічних засобів і маніпуляцій із суб'єктивним документом, які дозволяють перевести його у володіння антиделіктолога, у тому числі в упаковці).

3.2.7. Упаковка (застосування таких технічних засобів і методів, які дозволяють у присутності понять та, за наявності, інших учасників де-факто процесуальної дії штучно індивідуалізувати суб'єктивний документ,

виключити неконтрольоване проникнення до нього інших осіб, виключити або максимально мінімізувати порчу та іншу небажану і неконтрольовану зміну цього документа).

3.2.8. Зберігання (застосування таких технічних засобів і створення таких умов, які повинні виключити або максимально мінімізувати порчу і неконтрольовану і небажану зміну суб'єктивного документа).

3.2.9. Транспортування (застосування таких технічних засобів, які дозволяють безпечно і контрольоване переміщати суб'єктивний документ з одного місця в інше).

3.3. Збирання об'єктивних джерел антикримінальних відомостей:

3.3.1. Збирання трасосубстанцій:

3.3.1.1. Пошук (ймовірно встановлення серед існуючого різноманіття матеріальних об'єктів тих з них, які є трасою та/чи субстанцією і можуть стати джерелом відомостей, значимих для ефективної та/чи раціональної та/або якісної протидії конкретному правопорушенню).

3.3.1.2. Виявлення:

3.3.1.2.1. Констатація автентичності (встановлення таких ознак матеріального об'єкта, по яких можна зробити висновок про наявність субстанції або траси, в останньому випадку - якої саме траси: відбитка, діагностичного відображення, ситуаційного відображення) [3, с. 86].

3.3.1.2.2. Індивідуалізація (встановлення тих ознак зовнішньої будови трасосубстанції, за якими її можна буде розпізнати серед інших трас та/чи субстанцій, коли відсутність достатньої кількості такого роду ознак примушує антиделіктолога вдатися до штучної індивідуалізації трасосубстанції за допомогою її упаковки в присутності понять та, за наявності, інших учасників де-факто процесуальної дії) [3, с. 86-87; 13, с. 163].

3.3.1.2.3. Розшук (встановлення місця знаходження траси та/чи субстанції із відомими індивідуальними ознаками).

3.3.1.2.4. Прийняття (фактичний перехід траси та/чи субстанції допомогою її виїмки із володіння фізичної або юридичної особи у володіння антиделіктолога).

3.3.1.2.5. Закріплення (застосування таких фізичних та інших засобів, які повинні повністю виключити або хоча б гранично можливо мінімізувати подальше псування або іншу

неконтрольовану і небажану зміну траси та/чи субстанції).

3.3.1.2.6. Вилучення (застосування таких технічних засобів і маніпуляцій із трасою та/чи субстанцією, які дозволяють її перенести на будь-якій іншій носій, в т. ч. в упаковку).

3.3.1.2.7. Упаковка (застосування таких технічних засобів і методів, які дозволяють у присутності понятих та, за наявності, інших учасників де-факто процесуальної дії штучно індивідуалізувати трасу та/чи субстанцію, виключити неконтрольоване проникнення до неї інших осіб, виключити або максимально мінімізувати порчу та іншу небажану і неконтрольовану її зміну).

3.3.1.2.8. Зберігання (застосування таких технічних засобів і створення таких умов, які повинні виключити або максимально мінімізувати порчу і неконтрольовану і небажану зміну траси та/чи субстанції).

3.3.1.2.9. Транспортування (застосування таких технічних засобів, які дозволяють безпечно і контрольоване переміщати трасу та/чи субстанцію із одного місця в інше).

3.3.1.2.10. Отримання зразків траси та/чи субстанції для порівняльного її особистого або експертного дослідження.

3.3.2. **Збирання об'єктивних документів** (здійснюється аналогічно збиранню суб'єктивних документів).

3.4. **Збирання змішаних джерел антикримінальних відомостей** (здійснюється із дотриманням процедур збирання відповідних видів джерел антикримінальних відомостей - суб'єктивних документів та/чи об'єктивних документів та/або змішаних документів та/чи трасосубстанцій) [3, с. 87].

4. **Отримання антикримінальних відомостей** про юридичний факт (зовнішній або внутрішній прояв ознак або властивостей людини та його дії або події чи явища, а також певного антиделіктного джерела: траси: відбитка, діагностичного відображення, ситуаційного відображення; субстанції; об'єктивного документа; суб'єктивного документа, змішаного документа) в цілому або про його окрему сторону шляхом проведення окремих отримуючих процесуальних чи позапроцесуальних дій або ординативних заходів чи їх комбінації:

4.1. Від особистісного джерела за допомогою:

4.1.1. Безпосереднього спілкування з ним.

4.1.2. Показань інших особистісних джерел.

4.1.3. Контролю засобів комунікації особистісного джерела, за винятком випадків вивчення суб'єктивних та змішаних документів.

4.1.4. Оцінки психофізіологічних реакцій особистісного джерела в процесі безпосереднього спілкування з ним та/чи спостереження за ним та ін. [3, с. 87-88].

4.2. Від траси та/чи субстанції за допомогою її особистого чи експертного дослідження, в тому числі й суб'єктивного, об'єктивного або змішаного документа як носія траси та/чи субстанції та/або власне документа як субстанції.

4.3. Від суб'єктивного документа за допомогою його експертного або особистого вивчення, в тому числі і в процесі контролю різного роду засобів комунікації особистісного джерела.

4.4. Від об'єктивного документа за допомогою його особистого чи експертного вивчення [13, с. 164].

5. **Оцінка антикримінальних відомостей** (визначення через аналітичну діяльність або проведенням при необхідності отримуючих процесуальних чи дотримуючих процесуальних або отримуючих чи дотримуючих позапроцесуальних дій або отримуючих чи дотримуючих ординативних заходів або комбінації цих дій та/чи заходів значущості, законності, допустимості, доброякісності та достовірності такого роду відомостей, їх узгодженості та достатності в сукупності з іншими доказами для прийняття певного рішення у контексті протидії конкретному правопорушенню) [13, с. 164-165].

6. **Використання антикримінальних відомостей:**

6.1. Вибір доказових фактів, тобто обставин, що підлягають доказуванню в контексті прийняття проміжного або остаточного процесуального чи іншого рішення.

6.2. Групування доказів та інших видів антикримінальних відомостей в контексті обґрунтування певного проміжного або остаточного процесуального чи іншого рішення.

6.3. Оперування антиделіктними відомостями при обґрунтуванні або спростуванні обставин базисного, спеціального або часткового предмета доказування в тому чи іншому виді судочинства та виділених доказових фактів як ланцюжка тез даного доказування.

6.4. Прийняття проміжного чи остаточного процесуального або іншого антиделіктного рішення в тому чи іншому виді судочинства [3, с. 88].

7. **Документування версіювання, планування, організації та обставин встановлення об'єктивних джерел (трасосубстанцій, об'єктивних документів) і суб'єктивних джерел (особистісних джерел, суб'єктивних документів, змішаних документів), процедури отримання від них антикримінальних відомостей, їх подання, оцінки та використання в антиделіктному доказуванні в тому чи іншому виді судочинства** [3, с. 89; 13, с. 165].

Наступною складовою частиною новітньої доктрини процедури роботи із об'єктивними і суб'єктивними джерелами антикримінальних відомостей є **нова доктрина про сутність доказів, їх властивості і джерела, суб'єктів, порядку і дій з їх отримання та форм оперування ними**, яку презентує наступний розвинутий варіант редакції статті «Докази, їх властивості, джерела, суб'єкти, порядок і дії з отримання та форми оперування ними» перспективного Кодексу антикримінального судочинства України:

(1) Доказом є будь-які відомості про факт (зовнішній або внутрішній прояв ознак чи властивостей трасосубстанцій і документів або людини чи його діянь або події як сумативного діяння чи явища природи, в т.ч. діянь хижих тварин у дикій природі) в цілому або про його окрему сторону, які отримані від об'єктивних та суб'єктивних джерел такого роду відомостей, якщо кожне із доказів володіє єдністю таких основних базисних юридичних властивостей, як значимість, законність, допустимість, доброякісність і достовірність, а також таких додаткових базисних юридичних властивостей сукупності доказів, як її узгодженість і достатність для прийняття головним суб'єктом антикримінального судочинства (слідчим, суддею) певного проміжного або остаточного рішення [3, с. 44-45].

(2.1) **Значимими** є відомості, за допомогою яких можна підтвердити або спростувати юридичний факт (обставину) базисного, спеціального чи часткового предмету доказування або доказовий факт як проміжну тезу цього предмету доказування.

(2.2) **Законними** - відомості, отримані в передбаченому цим Кодексом порядку, в т.ч. без застосування обману, погроз чи насильства або без іншого істотного порушення правового статусу соціосуб'єкта.

(2.3) **Допустимими** - заздалегідь правдиві відомості, що отримані від відомого і доступного перевірки джерела, коли неприпустимі в якості доказів відомості спрямовані на обґрунтування:

- положення правового акту;
- загальновідомого або преюдиціального факту, який, однак, може бути використаний безпосередньо при прийнятті рішень поряд із доказами;

- паранормального явища, тобто такого, яке суперечить відомим законам природи або не може бути ними пояснене.

(2.4) **Доброякісними** - відомості, які не мають змістовних суперечностей і дають можливість зробити однозначний висновок, а також отримані за відсутності істотних порушень визнаної методики або без використання невизнаної в установленому порядку методики.

(2.5) **Достовірними** - будь-які відомості, які є адекватними у контексті встановлення обставин базисного, спеціального або часткового предмету антикримінального доказування, і які:

(2.5.1) Адекватно відображають обставини як приготування та/чи вчинення діяння (події, явища) кримінального правопорушення або приховання його антикримінальних слідів (слідів, параслідів та/чи квазіслідів діяння, події або явища кримінального правопорушення), так і будь-яких інших діянь (подій, явищ) або ознак чи властивостей трасосубстанцій і документів або людини [3, с. 45].

(2.5.2) Неадекватно відображають обставини зазначених юридичних фактів внаслідок дистанційних, метеорологічних, освітніх, психологічних, фізіологічних та інших особливостей їх сприйняття особистісним джерелом і запам'ятовування, зберігання, відтворення і передачі відомостей про вказані юридичні факти головному суб'єкту антикримінального судочинства [3, с. 45-46].

(2.5.3) Адекватно пояснюють причини зазначеного неадекватного відображення юридичних фактів.

(2.5.4) Є адекватними або неадекватними, але свідомо недостовірними і в силу цього

набувають відповідну достовірність в контексті антикримінальної справи про дачу таких завідомо неправдивих показань або такого завідомо неправдивого висновку експерта [11, с. 136].

(2.6) *Узгодженою сукупністю доказів* є така їх сукупність, в якій один доказ не суперечить іншому, а існуюча суперечність може бути усунена зазначенням аргументів достовірності одного доказу й недостовірності іншого доказу [11, с. 136-137].

(2.7) *Достатньою сукупністю доказів* - така їх сукупність, яка може сформулювати у головного суб'єкта антикримінального судочинства однозначне внутрішнє (без зовнішніх факторів впливу) переконання в можливості прийняття на даний момент певного проміжного або остаточного процесуального рішення по антикримінальній справі [3, с. 46].

(3) Докази мають право отримувати слідчий (у т. ч. прокурор, керівник органу досудового розслідування) і суддя (колегія суддів), а в порядку виключення, передбаченого ч. 4 цієї статті, – експерт та ординат, шляхом проведення отримуючих слідчих дій:

1) оформлення явки з повинною про скоєння діяння (події) кримінального правопорушення;

2) отримання усної заяви або письмового повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення чи про його підготовку;

3) затримання і допиту переслідуваного [3, с. 81];

4) допиту особистісного джерела [3, с. 82];

5) очної ставки між особистісними джерелами; 6) пред'явлення обвинувачення і допиту обвинуваченого;

7) перевірки та/чи уточнення показань переслідуваного, потерпілого чи свідка на місці діяння (події, явища) кримінального правопорушення чи на іншому значимому для антикримінальної справи місці;

8) експерименту з названими особистісними джерелами і без них;

9) пред'явлення для звичайного, зустрічного чи групового впізнання переслідуваного, потерпілого, свідка, іншого особистісного джерела, трасосубстанції, об'єктивного, суб'єктивного чи змішаного документа;

10) обстеження (огляду, особистого дослідження) місця діяння (події, явища) кримінального правопорушення, місцевості, приміщення, транспортного засобу, трупа людини, тіла живої людини, іншої трасосубстанції, у т. ч. й об'єктивного, суб'єктивного чи змішаного документа з ознаками трасосубстанції;

11) ексгумації трупа людини;

12) вивчення об'єктивного, суб'єктивного чи змішаного документа;

13) обшуку приміщення, місцевості, транспортного засобу, особистісного джерела;

14) виїмки трасосубстанції, об'єктивного, суб'єктивного чи змішаного документа;

15) накладення арешту на кошти, інше майно і передачу його на зберігання;

16) контролю засобів зв'язку;

17) оголошення розшуку обвинуваченого, підсудного;

18) отримання зразків на експертизу, а також аналогічних отримуючих судових дій.

(4) Якщо процес отримання доказів вимагає залучення спеціальних знань, то з цією метою призначається головним суб'єктом антикримінального судочинства і проводиться експертом експертиза, а коли для цього необхідно провести отримуючі ординатичні заходи – призначається головним суб'єктом антикримінального судочинства і виконується ординатом відповідне ординатичне завдання [3, с. 82; 11, с. 137].

(5) Обстеження (огляд, особисте дослідження) місця діяння (події, явища) кримінального правопорушення чи іншого значимого для антикримінальної справи місця (місцевості, приміщення, транспортного засобу), а з санкції прокурора і будь-яка інша з названих отримуючих процесуальних дій (слідчих, судових, експертних) може бути проведена до внесення повідомлення про реальне чи ймовірне діяння (подію, явище) кримінальне правопорушення, яке готується, триває чи вже скоєне, в Єдиний реєстр досудових розслідувань, якщо без цього не можна отримати достатню та узгоджену сукупність доказів про наявність чи відсутність у такому діянні (події, явищі) ознак певного кримінального правопорушення або про обставини, що виключають провадження по антикримінальній справі [3, с. 82-83; 11, с. 137-138].

(6) Трасосубстанції та/або об'єктивні та/чи суб'єктивні та/або змішані документи, в т.ч. акт ревізії, акт перевірки тощо, можуть потрапити у володіння головного суб'єкта антикримінального судочинства й через їх витребування чи у разі добровільної видачі й отримання їх від будь-яких фізичних та юридичних осіб, але отримання доказів можливе тільки шляхом особистого чи експертного дослідження трасосубстанцій або/та вивчення цих документів у межах де-факто процесуальних слідчих чи судових дій.

(7) Допомогу головному суб'єкту антикримінального судочинства в отриманні доказів мають право надавати будь-які фізичні та юридичні особи, у т.ч. представники сторони захисту чи обвинувачення, через:

1) добровільну видачу тих значущих для антикримінальної справи трасосубстанцій та/або об'єктивних та/чи суб'єктивних та/або змішаних документів, що знаходяться в їхньому володінні;

2) повідомлення про вірогідне або реальне місцезнаходження того матеріального об'єкта чи особи, які можуть виступити у даній справі відповідно як об'єктивне чи суб'єктивне джерело;

3) якщо фізична та/чи юридична особа стала суб'єктом антикримінального судочинства, то вона може надати таку допомогу й шляхом постановки питань чи заяви клопотання з корегування безпосередньо процесу отримання такого роду відомостей та/чи відповідної процедури судочинства.

(8) Слідчий представляє докази (надає суб'єктам антикримінального судочинства можливість сприйняти сутність та ознаки такого роду відомостей і порядок їх отримання) у формі протоколу отримуючої слідчої дії, суддя чи колегія суддів – журналу судового засідання, експерт чи комісія експертів – висновку експертизи, та у передбачених кодексом випадках чи за вказівкою ініціатора дослідження – й протоколу експертизи, а узагальнююча оцінка і використання доказів здійснюються суб'єктами

антикримінального судочинства у передбачених кодексом випадках у формі:

1) постанови про надання вказівки виконати певну процесуальну дію (ордистичний захід) [3, с. 83];

2) постанови про доручення іншому суб'єкту виконати певну процесуальну дію (ордистичний захід) [3, с. 84];

3) постанови дізнавача, слідчого, прокурора чи судді (колегії суддів) про направлення антикримінальної справи відповідному адресату;

4) постанови про усунення порушень закону, причин та умов, що сприяли вчиненню діяння (події, явища) певного кримінального правопорушення;

5) постанови дізнавача, слідчого чи прокурора про прийняття у передбачених кодексом випадках будь-якого процесуального рішення, а постанови судді (колегії суддів) – проміжного процесуального рішення;

6) обвинувального, виправдувального чи нейтрального (щодо причетного) вироку;

7) ухвали судді (колегії суддів) про інше остаточне вирішення антикримінальної справи;

8) клопотання зацікавленої особи про прийняття дізнавачем, слідчим, прокурором, суддею певного процесуального рішення;

9) скарги даної особи на діяння, у т.ч. рішення, головних суб'єктів антикримінального судочинства;

10) постанови прокурора про перегляд судового рішення у порядку апеляції;

11) апеляції інших уповноважених кодексом суб'єктів;

12) постанови прокурора про перегляд судового рішення у касаційному порядку;

13) касаційної скарги інших уповноважених кодексом суб'єктів;

14) постанови прокурора про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами [3, с. 84; 11, с. 138-139].

Список використаних джерел:

1. Господарський процесуальний кодекс України: від 06.11.1991 р., № 1798-ХІІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 6. – Ст. 56 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.

2. Кириченко А. А. Гипердоклад о более двухстах пятидесяти лучших доктринах и концепциях юриспруденции научной школы профессора Аланкира: коллективная монография / кол. авторов под науч. ред. А. А. Кириченко. – Второе издание. – Николаев : Ник. нац. ун-т им. В. А. Сухомлинского, 2015. – 1008 с.
3. Кириченко О. А. Курс лекцій зі спецкурсу «Інноваційна процедура протидії правопорушенням» : навч. посібник для предметної спеціальності 014.03 Середня освіта. Історія, освітньої програми Історія, правознавство / О. А. Кириченко, Ю. О. Ланцедова. – Друге видання. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2016. – 100 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://librarymnu.kl.com.ua/prac_vycl.html <Інститут історії та права> <№ 110>.
4. Кириченко С. А. Сутність і класифікація доказів та їх джерел у кримінальному судочинстві: генеза і можливості удосконалення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / С. А. Кириченко ; Класичний приватний університет. – Запоріжжя, 2009. – 221 с.
5. Кодекс адміністративного судочинства України: від 06.07.2005 р, № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. – № 35–36, № 37. – Ст. 446 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р, № 8073-X // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122, 1123 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
7. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
8. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28.12.1960 р. № 1001-05 // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). – 1961. – № 2. – Ст. 15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1001-05>.
9. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р., № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10. – Ст. 88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
10. Ланцедова Ю. О. Сутність і послідовність роботи з особистісними і речовими джерелами доказів у кримінальному судочинстві : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Ю. О. Ланцедова ; Харк. нац. ун-т вн. справ. – Харків, 2009. – 229 с.
11. Ланцедова Ю. А. Новая доктрина сущности доказательств, их свойств и источников, субъектов, порядка и действий по их получению и форм оперирования ими / Ю. А. Ланцедова, С. А. Кириченко // Перші Миколаївські юридичні дискусії : матеріали Міжнародн. наук.-практ. конфер. з нагоди 20-річчя Конституції України, 18.05.2016 р : зб. наук. ст. / уклад. Є. В. Валькова, І. М. Дмитрук, С. В. Лосич, С. А. Матвієнко; за ред. В. М. Бесчастного, О. А. Кириченка, В. М. Поперечного. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2016. – С. 134-140 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://librarymnu.kl.com.ua/prac_vycl.html.
12. Ланцедова Ю. А. Развитие новой доктрины профессиональности антикриминального судопроизводства и установления в нем объективной истины / Ю. А. Ланцедова // Перші Миколаївські юридичні дискусії: матеріали Міжнародн. наук.-практ. конфер. з нагоди 20-річчя Конституції України, 18.05.2016 р. : зб. наук. ст. / уклад. Є. В. Валькова, І. М. Дмитрук, С. В. Лосич, С. А. Матвієнко; за ред. В. М. Бесчастного, О. А. Кириченка, В. М. Поперечного. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2016. – С. 147-151 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://librarymnu.kl.com.ua/prac_vycl.html.
13. Ланцедова Ю. А. Новая доктрина сущности, последовательности, практических действий и иных закономерностей процедуры работы с источниками антиделиктных сведений / Ю. А. Ланцедова // Перші Миколаївські юридичні дискусії: матеріали Міжнародн. наук.-практ. конфер. з нагоди 20-річчя Конституції України, 18.05.2016 р. Зб. наук. ст. / уклад. Є. В. Валькова, І. М. Дмитрук, С. В. Лосич, С. А. Матвієнко; за ред. В. М. Бесчастного, О. А. Кириченка, В. М. Поперечного. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2016. – С. 160-169 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://librarymnu.kl.com.ua/prac_vycl.html.

14. Спасович В. Д. О теории судебно-уголовных доказательств в связи с судоустройством и судопроизводством / В. Д. Спасович. – М. : ЛексЭст, 2001. – 112 с.
15. Тунтула О. С. Отримання доказів та форми їх представлення, оцінки та використання у кримінальному провадженні України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / О. С. Тунтула ; Національна академія прокуратури України. – К., 2013. – 233 с.
16. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2004. – № 40, 41, 42. – Ст. 492 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

References

1. Hospodarskyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: vid 06.11.1991 r., No. 1798-XII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). – 1992. – No. 6. – St. 56 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
2. A. A. Kirichenko, Giperdoklad o bolee dvukhstakh pyatidesyati luchshikh doktrinah i kontseptsiyakh yurisprudentsii nauchnoy shkoli professora Alankira: kollektivnaya monografiya / kol. avtorov pod nauch. red. A. A. Kirichenko. – Vtoroe izdanie. – Nikolaev : Nik. nats. un-t im. V. A. Sukhomlinskogo, 2015. – 1008 p.
3. O. A. Kyrychenko, Kurs lektsii zi spetskursu “Innovatsiina protsedura protydii pravoporushenniam” : navch. posibnyk dlia predmetnoi spetsialnosti 014.03 Serednia osvita. Istoriia, osvitoi prohramy Istoriia, pravoznavstvo / O. A. Kyrychenko, Yu. O. Lantsedova. – Druhe vydannia. – Mykolaiv : MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho, 2016. – 100 p. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://librarymnu.kl.com.ua/prac_vycl.html <Інститут історії та права> <# 110>.
4. S. A. Kyrychenko, Sutnist i klasyfikatsiia dokaziv ta yikh dzherel u kryminalnomu sudochynstvi: geneza i mozhlyvosti udoskonalennia : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09 / S. A. Kyrychenko ; Klasychnyi pryvatnyi universytet. – Zaporizhzhia, 2009. – 221 p.
5. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy: vid 06.07.2005 r, No. 2747-IV // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). – 2005. – No. 35–36, No. 37. – St. 446 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
6. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia vid 07.12.1984 r, No. 8073-X // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). – 1984. – Dodatok do No. 51. – St. 1122, 1123 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
7. Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06.1996 r. No. 254k/96-VR // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). – 1996. – No. 30. – St. 141 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>.
8. Kryminalno-protseualnyi kodeks Ukrainy vid 28.12.1960 r. No. 1001-05 // Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR (VVR). – 1961. – No. 2. – St. 15 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1001-05>.
9. Kryminalnyi protseualnyi kodeks Ukrainy vid 13.04.2012 r., No. 4651-VI // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2013. – No. 9-10. – St. 88 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
10. Yu. O. Lantsedova, Sutnist i poslidovnist roboty z osobystisnymi i rehovymy dzherelamy dokaziv u kryminalnomu sudochynstvi : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09 / Yu. O. Lantsedova ; Khark. nats. un-t vn. sprav. – Kharkiv, 2009. – 229 p.
11. Yu. A. Lantsedova, Novaya doktrina sushnosti dokazatelstv, ikh svoystv i istochnikov, subyektov, poryadka i deystviy po ikh polucheniiu i form operirovaniya imi / Yu. A. Lantsedova, S. A. Kirichenko // Pershi Mykolaiivski yurydychni diskusii : materialy Mizhnarodn. nauk.-prakt. konfer. z nahody 20-richchia Konstytutsii Ukrainy, 18.05.2016 r. : zb. nauk. st. / uklad. Ye. V. Valkova, I. M. Dmytruk, S. V. Losych, S. A. Matviienko; za red. V. M. Beschastnoho, O. A. Kyrychenka, V. M. Poperechnoho. – Mykolaiv : MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho, 2016. – Pp. 134-140 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://librarymnu.kl.com.ua/prac_vycl.html.

12. Yu. A. Lantsedova, Razvitie novoy doktrini professionalnosti antikriminalnogo sudoproizvodstva i ustanovleniya v nem obyektivnoy istiny / Yu. A. Lantsedova // Pershi Mykolaivski yurydychni diskusii: materialy Mizhnarodn. nauk.-prakt. konfer. z nahody 20-richchia Konstytutsii Ukrainy, 18.05.2016 r. : zb. nauk. st. / uklad. Ye. V. Valkova, I. M. Dmytruk, S. V. Losych, S. A. Matviienko; za red. V. M. Beschastnoho, O. A. Kyrychenka, V. M. Poperechnoho. – Mykolaiv : MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho, 2016. – Pp. 147-151 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://librarymnu.kl.com.ua/prac_vycl.html.

13. Yu. A. Lantsedova, Novaya doktrina sushnosti, posledovatelnosti, prakticheskikh deystviy i inikh zakonomernostey protseduri raboti s istochnikami antideliktikh svedeniy / Yu. A. Lantsedova // Pershi Mykolaivski yurydychni diskusii : materialy Mizhnarodn. nauk.-prakt. konfer. z nahody 20-richchia Konstytutsii Ukrainy, 18.05.2016 r. Zb. nauk. st. / uklad. Ye. V. Valkova, I. M. Dmytruk, S. V. Losych, S. A. Matviienko; za red. V. M. Beschastnoho, O. A. Kyrychenka, V. M. Poperechnoho. – Mykolayiv : MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho, 2016. – Pp. 160-169 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://librarymnu.kl.com.ua/prac_vycl.html.

14. V. D. Spasovich, O teorii sudebno-ugolovnikh dokazatelstv v svyazi s sudoustroystvom i sudoproizvodstvom / V. D. Spasovich. – M. : Leksest, 2001. – 112 p.

15. O. S. Tuntula, Otrymannia dokaziv ta formy yikh predstavleniya, otsinky ta vykorystannia u kryminalnomu provadzhenni Ukrainy : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09 / O. S. Tuntula ; Natsionalna akademiia prokuratury Ukrainy. – K., 2013. – 233 p.

16. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 18.03.2004 r. No. 1618-IV // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). – 2004. – No. 40, 41, 42. – St. 492 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.